

Η άρση των διαρθρωτικών στρεβλώσεων θα ξεκλειδώσει τις επενδύσεις

29 Οκτωβρίου 2015

Επισκόπηση

- Η ελληνική αναπτυξιακή διαδικασία επηρεάζεται αρνητικά από την επί μακρόν διατήρηση εν ζωή διαρθρωτικών στρεβλώσεων που εμποδίζουν την ιδιωτική επιχειρηματική δράση και καθλώνουν την οικονομία σε σχετικά χαμηλής παραγωγικότητας δραστηριότητες, όπως ήταν οι κατοικίες και οι δημόσιες επενδύσεις στο παρελθόν. Όλες αυτές οι αδυναμίες αποτυπώνονται στην χαμηλή παραγωγικότητα του επενδεδυμένου κεφαλαίου στην χώρα, όπου κατά μέσο όρο για κάθε €1 παραγωγή και εισόδημα απαιτούνται επενδυτικά κεφάλαια 5πλάσιας αξίας, όταν στον υπόλοιπο αναπτυγμένο κόσμο απαιτούνται τα μισά περίπου από τα κεφάλαια αυτά. Στο πλαίσιο αυτό, είναι επίκαιρη η σημερινή επίσκεψη του ΣΕΒ στον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Γιουνκέρ, για να τεθούν τα θέματα που ταλανίζουν την ελληνική επιχειρηματική κοινότητα, που εμποδίζουν την διεθνώς ανταγωνιστική οικονομική δραστηριότητα και την ανάληψη ιδιωτικών επενδυτικών πρωτοβουλιών στην Ελλάδα για την εδραίωση μίας βιώσιμης αναπτυξιακής πορείας και, κυρίως, την αντιμετώπιση της υψηλής ανεργίας που απειλεί πλέον την κοινωνική συνοχή της χώρας.
- Τα αναλυτικά στοιχεία εκτέλεσης του κρατικού προϋπολογισμού καταγράφουν την αδύναμη πορεία των εσόδων από φόρο εισοδήματος και ΦΠΑ, καθώς και τη συνεχιζόμενη αύξηση στις δαπάνες για μισθούς και συντάξεις του δημοσίου. Δεδομένων των ανωτέρω, οι κοινωνικές δαπάνες, εκτός συντάξεων, όπως και οι πληρωμές για οφειλές των νοσοκομείων συγκρατούνται σε τεχνητά χαμηλά επίπεδα. Οι επιδόσεις του τουρισμού τόσο σε επίπεδο αφίξεων όσο και σε επίπεδο εσόδων ήταν εξαιρετικές, καθώς τα στοιχεία Αυγούστου καταγράφουν σημαντική άνοδο και στα δύο επίπεδα.
- Η δημοσιοποίηση του Πορίσματος Προς ένα Νέο Κοινωνικό Συμβόλαιο για τις Συντάξεις αναφέρει μια σειρά από πραγματικότητες, όπως την ανάγκη για το διαχωρισμό άσκησης προνοιακής πολιτικής και την εισαγωγή μιας αναλογικής σύνταξης. Αξιολογεί όμως στατικά την οικονομία, στοχεύοντας στην κάλυψη των κοινωνικών αναγκών χωρίς να συνυπολογίζει τη δυναμική εξέλιξη της απασχόλησης στη χώρα. Για να μπορέσει η απασχόληση να ανακάμψει, μαζί με τις αμοιβές, και να επαρκούν τα φορολογητέα εισοδήματα για την κάλυψη των παροχών που υπόσχεται το ασφαλιστικό σύστημα πρέπει, πέραν όλων των άλλων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, η φορολόγηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και εργασίας στη χώρα μας να είναι ανταγωνιστική. Διαφορετικά δεν θα αναληφθούν οι απαραίτητες επενδύσεις και δεν θα δημιουργηθούν οι απαραίτητες θέσεις εργασίας. Οι υπερβολικά υψηλές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης συντελούν στη χαμηλή απασχόληση των μισθωτών.
- Όσον αφορά ειδικότερα στην απασχόληση, ήδη ένας υψηλόμισθος γονέας δυο παιδιών στην Ελλάδα καταβάλλει με απόσταση τις μεγαλύτερες εισφορές και τους μεγαλύτερους φόρους στην ΕΕ και τον ΟΟΣΑ (60%) ενώ και στο επίπεδο του μέσου μισθού η Ελλάδα είναι μια χώρα με υψηλές ασφαλιστικές εισφορές. Καλό είναι αυτά να λαμβάνονται υπόψη όταν συζητούνται αυξήσεις στις ασφαλιστικές εισφορές για την κάλυψη των όποιων ελλειμμάτων των ασφαλιστικών ταμείων ανεξαρτήτως, στρεβλώσεων και προνομίων, χωρίς να εξετάζονται ταυτόχρονα περικοπές εκεί που είναι εφικτές και κοινωνικά δικαιολογημένες.

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

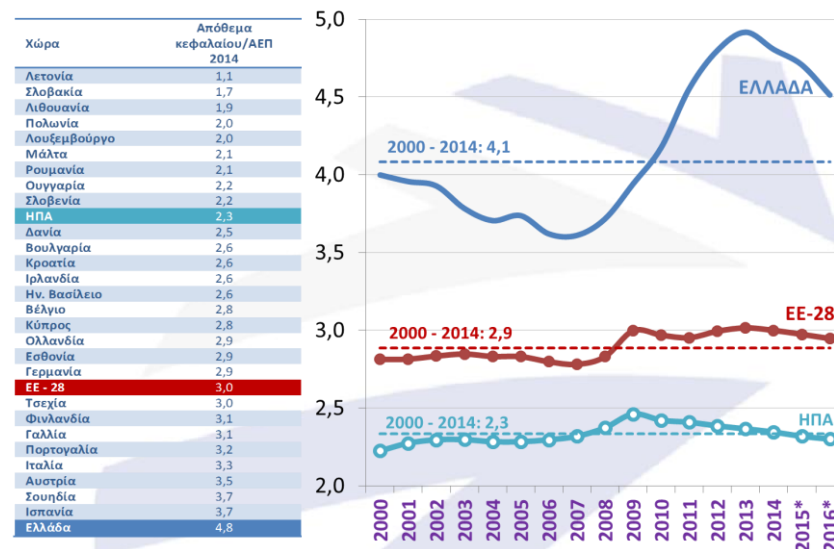
Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist
E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +302115006104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor
E: mmitsopoulos@sev.org.gr
T: +302115006157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor
E: printsipas@sev.org.gr
T: +302115006176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Καθαρό απόθεμα κεφαλαίου / ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2010) (AMECO, Οκτ. 2015)

*2015 - 2016 προβλέψεις

Ιανουαρίου – Σεπτεμβρίου επιβεβαιώνουν τα προσωρινά στοιχεία με μόνη διαφορά μια ελάχιστη προσαρμογή στα έσοδα. Τα αναλυτικά στοιχεία εσόδων και δαπανών της κεντρικής κυβέρνησης (Πίνακας 1) επιβεβαιώνουν την αδυναμία, σε σχέση με το ίδιο διάστημα του 2014, των εσόδων ειδικά από ΦΠΑ και από φόρο εισοδήματος, για τον οποίο επιπλέον η καλή πορεία των εσόδων τον Ιούλιο και Αύγουστο δεν αναπλήρωσε την υστέρηση του Μαΐου και Ιουνίου (Διάγραμμα 6). Επίσης γίνεται ορατή η σημαντική υστέρηση στα έσοδα από φόρους περιουσίας, που όμως αναμένεται να καλυφθεί καθώς ήδη έχουν αναρτηθεί τα εκκαθαριστικά ΕΝΦΙΑ. Από την πλευρά των δαπανών, η συγκράτηση είναι εμφανής στη μείωση της εξόφλησης παλαιών οφειλών και επιχορηγήσεις νοσοκομείων και στη συγκράτηση κοινωνικών δαπανών εκτός των συντάξεων. Σχετικά η μη καταβολή του κοινωνικού μερίσματος €483 εκατ. που είχε καταβληθεί στο αντίστοιχο διάστημα του 2014 είναι συμβατή με τους στόχους, αλλά η επιπλέον υστέρηση στην καταβολή επιδομάτων σε πολύτεκνους και για το επίδομα θέρμανσης οδηγούν σε απόκλιση από τους στόχους. Την ίδια ώρα οι δαπάνες για συντάξεις και μισθούς δημοσίων υπαλλήλων συνεχίζει να αυξάνεται σε σχέση με το 9μηνο του 2014.

Ταξιδιωτικό ισοζύγιο: Αύξηση +7,3% κατέγραψαν τον Αύγουστο του 2015 οι ταξιδιωτικές εισπράξεις, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα €3.395 εκατ., έναντι €3.164 εκατ. τον αντίστοιχο μήνα του 2014 (Διάγραμμα 7). Η μεταβολή αυτή οφείλεται στην αύξηση των αφίξεων κατά 2,8% και της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι κατά 4,5%. Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Αυγ 2015 οι εισπράξεις ανήλθαν στα €10,4 δισ. παρουσιάζοντας αύξηση +7,1%, ενώ οι αφίξεις ξεπέρασαν τους 16,9 εκατ. ταξιδιώτες, έναντι 15,3 εκατ. περίπου ταξιδιώτες κατά το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι (αύξηση +10,6%). Ιδιαίτερα έντονη ήταν η αύξηση των αφίξεων από τις ΗΠΑ (+35,7%), το Ηνωμένο Βασίλειο (+24,9%) και τη Γερμανία (+22,5%), ενώ σημαντική μείωση εξακολούθησαν να σημειώνουν οι αφίξεις από τη Ρωσία (-54,1% τον Αύγουστο και -62,2% συνολικά το διάστημα Ιαν – Αυγ 2015).

Χρηματοδότηση οικονομίας: Η απομάκρυνση της αβεβαιότητας τον Σεπτέμβριο του 2015, καθώς επίσης και τα capital controls μαζί με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμών είχαν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της εκροής καταθέσεων των νοικοκυριών (-€199 εκατ. από -€937 εκατ. τον Αύγουστο) και την αύξηση του υπολοίπου καταθέσεων των επιχειρήσεων. Ωστόσο, η καθαρή ροή χρηματοδότησης εξακολουθεί και τον Σεπτέμβριο να είναι αρνητική (-€293 εκατ., Διάγραμμα 8).

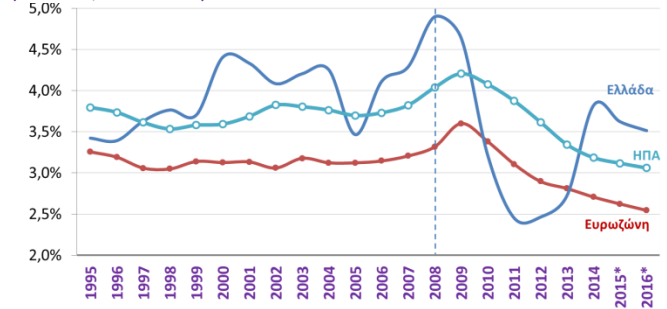
Οι πραγματικές προκλήσεις του ασφαλιστικού

Το πρόσφατο πόρισμα «Προς ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο για τις συντάξεις» ορθά διατυπώνει στην πρώτη παράγραφο ότι τα θεμέλια της κοινωνικής ασφάλισης είναι πρωτίστως κοινωνικά και συλλογικά. Οι σύγχρονες κοινωνίες με υψηλό επίπεδο ευημερίας δεν νοείται να μην ασφαλίζουν και προστατεύουν τα μέλη των κοινωνιών τους όταν βρίσκονται σε αδυναμία. Συνεπώς η πρόταση αυτή πράγματι πρέπει να είναι βασικός στόχος της αναμόρφωσης του ασφαλιστικού. Από την άλλη πλευρά τίθεται το θέμα της εξεύρεσης των πόρων που χρειάζονται ώστε, όπως αναφέρει το πόρισμα, οι συντάξεις να είναι «βιώσιμες και επαρκείς». Η εξεύρεση αυτών των πόρων προφανώς είναι το μεγάλο πρόβλημα, που πρέπει να λύσει στην πράξη η αναμόρφωση του ασφαλιστικού συστήματος, με δεδομένες τόσο την αύξηση των συνταξιούχων και τη μείωση των ασφαλισμένων, όπως αναγνωρίζει το πόρισμα, αλλά και την επεξεργασία πολλών τεχνικών λεπτομερειών – ορθά το πόρισμα αναγνωρίζει ρητά την ανάγκη περαιτέρω τεχνικής επεξεργασίας.

Το πόρισμα δυστυχώς δεν επεκτείνεται καθόλου στη συζήτηση για το πώς θα δημιουργηθεί στη χώρα ένα περιβάλλον δυναμικής ανάπτυξης το οποίο θα προσελκύσει νέους, ταλαντούχους εργαζόμενους ενώ παράλληλα θα απομακρύνει τα αντικίνητρα στις εργαζόμενες οικογένειες που έχουν τόσο μεγάλη συμβολή στην ακραία υπογεννητικότητα της χώρας (δες ενδεικτικά [Δελτίο 21/5/2015](#)). Η αναζωογόνηση της δημιουργικής οικονομίας και της αγοράς εργασίας είναι άρρηκτη συνδεδεμένη με τις μακροχρόνιες προοπτικές του ασφαλιστικού συστήματος και τελικά της χώρας. Το Διάγραμμα 9 δείχνει πως το ποσοστό του πληθυσμού της χώρας που δε συμμετέχει ενεργά στην παραγωγή (είτε επειδή είναι ανήλικο ή σε ηλικία σπουδών είτε επειδή είναι υπέργηρο) έχει παραμείνει σταθερό τις

Διάγραμμα 5: Δημόσιες επενδύσεις ως % του ΑΕΠ - Ελλάδα, ΕΕ & ΗΠΑ

(ΑΜΕΣΟ, Οκτ. 2015)

* προβλέψεις

Πίνακας 1: Κρατικός προϋπολογισμός

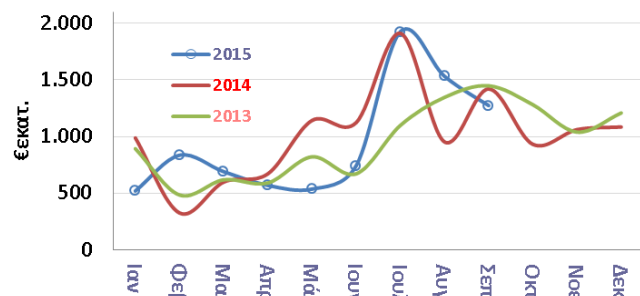
(Υπ.Οικ. Σεπτ. 2015)

Στοιχεία Υπ. Οικονομικών, € εκατ.	Ιανουάριος - Σεπτέμβριος			
	2014	2015	% μεταβολή	€ εκατ. μεταβολή
Έσοδα				
Φόροι	32.112	29.674	-7,6%	-2.438
Φόροι εισοδήματος	9.131	8.621	-5,6%	-510
ΦΠΑ	10.127	9.786	-3,4%	-341
Φόροι κατανάλωσης	5.677	5.642	-0,6%	-35
Φόροι ΠΟΕ	2.082	1.842	-11,5%	-240
Δαπάνες				
Πρωτογενείς δαπάνες τ.π.	30.407	28.338	-6,8%	-2.069
Αποδοχές κεντρ. Διοίκησης & νοσοκομείων	9.180	9.284	1,1%	104
Συντάξεις Δημ. υπαλλήλων	4.558	4.763	4,5%	205
Παλιές οφειλές νοσοκομείων & λοιπές επιχορηγήσεις	1.801	993	-44,9%	-808
Επιχορηγήσεις ΟΚΑ	8.291	8.371	1,0%	80
Πρωτογενές αποτέλεσμα (με ΤΧΣ, ANFA/SMP, απο κρενοκοπέ υφιστά)	2.532	3.072	21,3%	540

ΠΟΕ: προηγούμενα οικονομικά έτη. ΟΚΑ: Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης.

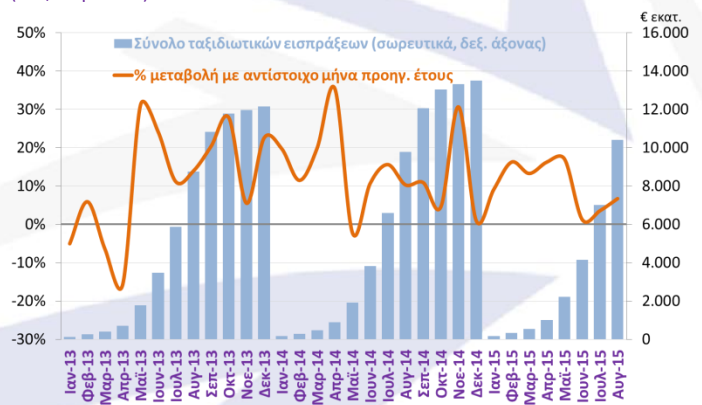
Διάγραμμα 6: Έσοδα από φόρο εισοδήματος

(Υπ.Οικ. Σεπτ. 2015)

Διάγραμμα 7: Ταξιδιωτικές εισπράξεις

(ΤτΕ, Αυγ. 2015)

τελευταίες δεκαετίες. Αυτό που αλλάζει όμως είναι ότι το μέρος του πληθυσμού που είναι νέο σε ηλικία μειώνεται με τον ρυθμό που αυξάνουν οι ηλικιωμένοι. Για την ώρα δηλαδή το κόστος που καταβάλλει η κοινωνία για ανατροφή των νεότερων μειώνεται με τον ρυθμό που αυξάνει το κόστος φροντίδας των ηλικιωμένων με την αναλογία των παραγωγικών ηλικιών να μένει σταθερή. Αλλά τα επόμενα χρόνια αυτή η αναλογία θα αρχίσει να χειροτερεύει και σε λίγες δεκαετίες θα γίνει εφιαλτική αν δεν αλλάξει κάτι στη χώρα (βλέπε και [πρόσφατη μελέτη](#) για τη γήρανση του πληθυσμού στην ΕΕ, η οποία μάλιστα προϋποθέτει μια μεγάλη αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στη χώρα μας). Βραχυπρόθεσμα η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζει το σύστημα είναι η μείωση της απασχόλησης, όπως αποτυπώνεται και με τη μείωση του ποσοστού απασχόλησης και πληθυσμού που καταγράφει το Διάγραμμα 9, πρόκληση που αναγνωρίζει το πόρισμα, καθώς η μείωση των μισθών και εισοδημάτων όσων εργάζονται ακόμα, την οποία παραβλέπει το πόρισμα. Το πόρισμα ουσιαστικά θεωρεί ότι αυτά τα ζητήματα δεν εντάσσονται άμεσα στο περιεχόμενο της αποστολής του. Όμως ο κεντρικός τους ρόλος στη διαμόρφωση του σήμερα και του αύριο σημαίνει ότι δεν μπορεί να διαμορφωθεί ένα νέο ασφαλιστικό σύστημα χωρίς να εξεταστούν τα ζητήματα αυτά.

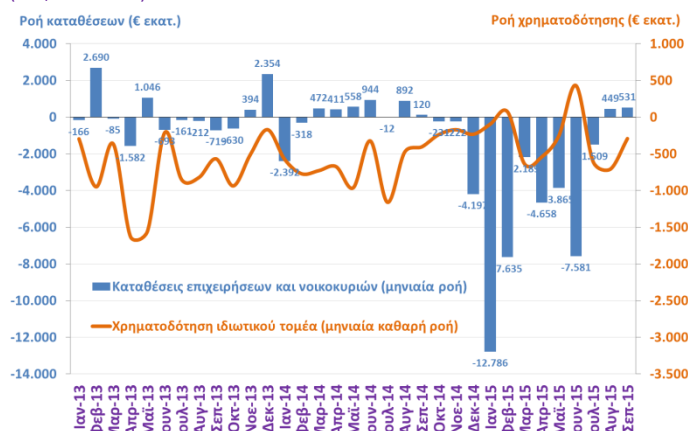
Δεν αρκεί δηλαδή ο σχεδιασμός ενός συστήματος που θεωρεί υποχρέωση του κράτους τη διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου αξιοπρέπειας και ευημερίας στις μεγαλύτερες γενεές, χωρίς να περιλαμβάνει και τις προϋποθέσεις ανάπτυξης της οικονομίας ώστε αυτή να μπορεί να καταβάλλει το αντίστοιχο κόστος. Μια βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη είναι το κόστος που θα επωμιστούν όσοι παράγουν στη χώρα. Η σχετική ανάλυση του πορίσματος είναι υποτυπώδης και στατική. Αναφέρει μόνο ότι «οι εισφορές προτείνεται (ενδεικτικά) να κυμαίνονται μεταξύ 12-15% του εισοδήματος,» αναφερόμενο μάλλον στο μέρος που αναλογεί στην εθνική σύνταξη. Επίσης, αναφερόμενο στις ασφυκτικές οικονομικές πιέσεις προκειμένου οι υφιστάμενες συντάξεις να παραμείνουν σε ένα αξιοπρεπές επίπεδο, χωρίς νέες περικοπές, κατά τη μεταβατική περίοδο, προτείνει τη δημιουργία ενός ταμείου «με εισφορά στους υψηλά αμειβόμενους, ένα τραπεζικό φόρο, ένα φόρο στις μεγάλες περιουσίες ή ένα φόρο εκεί που συγκεντρώνεται ο μεγάλος πλούτος παρά την κρίση». Αυτό που δεν εξετάζει το πόρισμα είναι η ανάγκη οι φόροι και τα βάρη ειδικά στα εισοδήματα και τις περιουσίες που αποτελούν τους πιο αποδοτικούς τροφοδότες του συστήματος να είναι τέτοια ώστε να ενθαρρύνεται η παραμονή και ανάπτυξη τους στη χώρα και, τελικά, η αύξηση των δημοσίων εσόδων από τη φορολόγηση τους. Η άσκηση δηλαδή δεν πρέπει να λύνεται μόνο από τον προσδιορισμό των αναγκών και τον εκ των υστέρων υπολογισμό των φόρων και εισφορών που πρέπει να επιβληθούν στην υφιστάμενη φορολογητέα ύλη, αλλά και από την εκτίμηση του ύψους των φόρων και εισφορών που θα διασφαλίσουν τη διατήρηση και αύξηση της φορολογητέας ύλης.

Σε ό,τι αφορά την προτεινόμενη δομή του νέου συστήματος (Πίνακας 2), δεν μπορεί να διαφωνήσει κανείς ούτε επί της αρχής ούτε επί των στόχων που θέλει να εξυπηρετήσει το νέο σύστημα. Αλλά, η απουσία τεχνικής επεξεργασίας των προτάσεων σημαίνει ότι μια οποιαδήποτε συζήτηση επί του συστήματος θα παραμένει θεωρητική και ουσιαστικά άνευ ουσίας μέχρι να αρχίσει η επεξεργασία αυτών των τεχνικών λεπτομερειών. Αντίστοιχη επεξεργασία είχε γίνει παλιότερα για τις παραμέτρους του ασφαλιστικού συστήματος για παράδειγμα από την αναλογιστική αρχή της Αγγλίας πριν την πρόταση Γιαννίτση για τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού. Φαίνεται μάλιστα ότι υπάρχουν και αντίστοιχες πρόσφατες εκτιμήσεις της Ελληνικής Αναλογιστικής Αρχής.

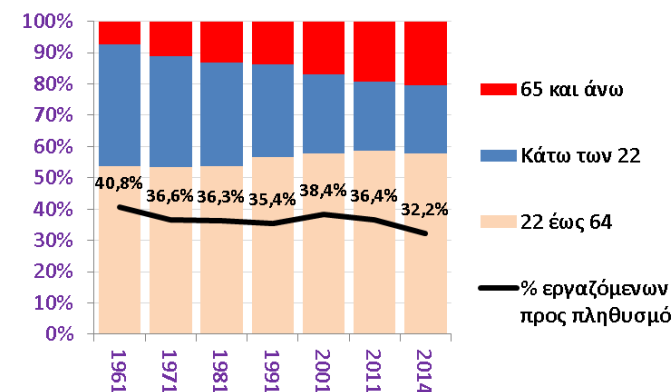
Βασικό χαρακτηριστικό του προτεινόμενου συστήματος είναι ότι ενώ προσομοιάζει για το αναλογικό μέρος της σύνταξης, με ατομικούς λογαριασμούς εισφορών, τελικά θα συνεχίσει να λειτουργεί ως αναδιανεμητικό σύστημα με τελικό εγγυητή το κράτος. Συνεπώς, οι ασφαλισμένοι δεν εκτίθενται οι ίδιοι μέχρι κάποιου ορίου στο ρίσκο της αγοράς όπως συμβαίνει σε ένα κεφαλαιοποιητικό σύστημα, αλλά η κοινωνία εκτίθεται συνολικά στον κίνδυνο των διαφόρων αντανανταπιξιακών πολιτικών που αποφιλώνουν την φορολογητέα ύλη και αφήνουν έτσι ακάλυπτες τις μελλοντικές γενεές όταν έρθει η ώρα τους να ζητήσουν παροχές. Καθώς απουσιάζει η ένταξη του νέου

Διάγραμμα 8: Καθαρή ροή χρηματοδότησης και καταθέσεων ιδιωτικού τομέα

(ΤτΕ, Σεπ. 2015)

Διάγραμμα 9: Ηλικιακή διάρθρωση πληθυσμού Ελλάδας και απασχολούμενοι προς πληθυσμό. (Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ, ΤτΕ, 2015, στοιχεία απασχόλησης από έρευνα εργατικού δυναμικού)

Πίνακας 2: Δομή προτεινόμενου ασφαλιστικού συστήματος.

(Πόρισμα Προς ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο για τις συντάξεις, Οκτ. 2015)

Διοίκηση συστήματος και υπολογισμός εισφορών

- Διοικητική ενοποίηση επιμέρους ταμείων.
- Ουσιαστική ενοποίηση του καθεστώτος κοινωνικής ασφάλισης με θέσπιση ενιαίων κανόνων για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους.
- Ενιαίες εισφορές και βάση υπολογισμού θα εφαρμόζονται στην α) κύρια σύνταξη, β) επικουρική σύνταξη και γ) εφάπαξ παροχές με μόνη διάκριση αυτή σε μισθωτούς και αυτοτελώς απασχολούμενους.
- Το κράτος εγγυάται τη λειτουργία του όλου συστήματος που σημαίνει ότι τον κίνδυνο επί του κεφαλαίου δεν φέρει ο ασφαλισμένος όπως γίνεται σε ένα κεφαλαιοποιητικό σύστημα, αλλά το κράτος.
- Η κρατική χρηματοδότηση καλύπτει αποκλειστικά την καταβολή εισφορών σε άνεργους, ασθενείς, γονείς κλπ.
- Για τους απασχολούμενους προτείνεται κατάργηση των τεκμαρτών εισφορών και σύνδεση τους με το πραγματικό εισόδημα που προκύπτει από την εργασία τους.
- Για τα επικουρικά και τα επαγγελματικά ταμεία προτείνεται μια ευέλικτη δομή, χωρίς εγγύηση του κράτους για τα επικουρικά, και τα οποία θα συμπληρώνουν την προστασία που προσφέρει η Πολιτεία – ενδεικτικό παράδειγμα είναι τα ΒΑΕ, για τα οποία η ένταξη θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη και τα μέτρα που λαμβάνονται στο χώρο εργασίας.

Παροχές

- Κατάργηση οριζοντίων περικοπών.
- Καθορισμός ενιαίου τρόπου υπολογισμού της σύνταξης.
- Ανακαθορισμός των συντάξεων των ήδη συνταξιούχων με αναφορά στο νέο, ενιαίο, τρόπο υπολογισμού.
- Για τον κάθε ασφαλισμένο υπάρχει ένας εικονικός λογαριασμός στον οποίον κατατίθενται οι εισφορές του και με ένα επιτόκιο που καθορίζει το κράτος, όχι η αγορά, υπολογίζεται το εικονικό του κεφάλαιο που θα αποτελέσει τη βάση υπολογισμού των παροχών που θα λάβει. Στο τέλος του εργασιακού βίου η σωρευμένη αξία των εισφορών, το κεφάλαιο δηλαδή, θα ισούται με την παρούσα αξία των εκτιμώμενων μελλοντικών καταβολών συντάξεων.
- Υπάρχει μια εγγυημένη, κοινωνική, σύνταξη για όσους δεν έχουν ολοκληρωμένη εργασιακή διαδρομή. Η εθνική αυτή σύνταξη θα έχει αναδιανεμητικό χαρακτήρα και θα είναι ανεξάρτητη της αναλογικής σύνταξης, ως προς την οποία θα λειτουργεί συμπληρωματικά. Θα στοχεύει στην εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς και ανεκτού επιπέδου διαβίωσης, και θα μειώνεται αναλογικά όσο αυξάνει η αναλογική σύνταξη και το ατομικό και οικογενειακό εισόδημα του δικαιούχου.
- Το σύστημα αυτό λύνει το ζήτημα των πρόωγων συνταξιοδοτήσεων ενώ καταρχήν είναι αναλογιστικά δίκαιο (με την αίρεση φυσικά του καθορισμένου από το κράτος επιτοκίου που μπορεί να οδηγήσει σε σημαντική αύξηση ή μείωση των παροχών).
- Προτείνεται η ενσωμάτωση αυτόματων σταθεροποιητών για δημογραφικές ή οικονομικές παραμέτρους.

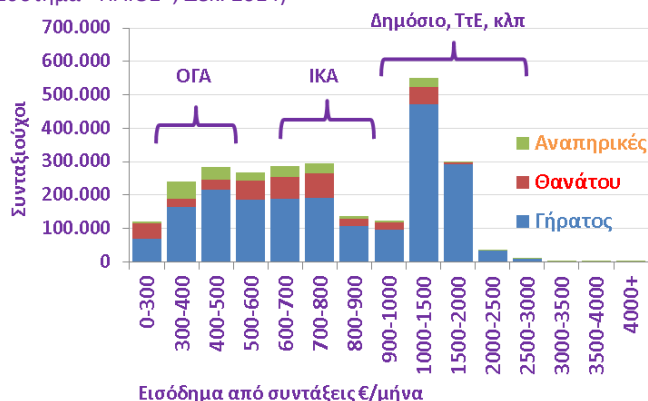
ασφαλιστικού στο συνολικό πλαίσιο οικονομικής πολιτικής ο δεύτερος κίνδυνος ούτε αποτυπώνεται ούτε αξιολογείται από το πόρισμα.

Επιπλέον, το πόρισμα προβλέπει τη δυνατότητα εισαγωγής πλασματικών χρόνων, μια πρακτική που όμως υπονομεύει τη βασική αρχή του συστήματος για τον τρόπο λειτουργίας της αναλογικής σύνταξης, ειδικά όταν υπάρχει η πρόβλεψη για την εθνική σύνταξη, και όταν η πρακτική αυτή έχει τόσο μακρά παράδοση κακοποίησης στα χέρια του πελατειακού κράτους. Από την άλλη πλευρά, το πόρισμα ορθά θίγει το ζήτημα του διαχωρισμού των προνοιακών παροχών, με ενδεικτικό παράδειγμα τις συντάξεις ΟΓΑ, από την κοινωνική ασφάλιση και αναγνωρίζει τις σημαντικές δυνατότητες περικοπής των δαπανών που θα διασφαλίσει μια τέτοια πρωτοβουλία – μια θέση που σίγουρα μπορεί να αναδειχθεί καλύτερα με την επεξεργασία τεχνικών λεπτομερειών και έχει ήδη αναδειχθεί στο παρελθόν (βλέπε [Δελτίο 23/7/2015](#)). Όμως, συνολικά το πόρισμα δεν έχει εντυφίσει αρκετά στις δυνατότητες που υπάρχουν ήδη σήμερα να υπάρξει εξορθολογισμός στο σύστημα που να διασφαλίζει τις βασικές κοινωνικές επιταγές για δικαιοσύνη ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζει περικοπές δαπανών που θα μπορούσαν να μετουσιωθούν σε μειώσεις φόρων, οι οποίες θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της φορολογητέας ύλης. Συνεισφορές των οικονομολόγων [Μάνου Ματσαγγάνη](#) και [Πλάτωνα Τήνιου](#) καταγράφουν τόσο τα περιθώρια εξορθολογισμού που υπάρχουν ακόμα, όσο και τα οφέλη που μπορούν να προσφέρουν διάφορες δυναμικές δομές ενός ασφαλιστικού συστήματος. Αυτά τα συμπεράσματα είναι συμβατά με τα στοιχεία της έκθεσης ΗΛΙΟΣ που, ενδεικτικά, μας δείχνουν (Διάγραμμα 10, 11) πως οι συνταξιούχοι του δημοσίου που πληρώνονται από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (ΓΛΚ) είναι και πολυάριθμοι και λαμβάνουν συγκριτικά με τον ιδιωτικό τομέα υψηλές συντάξεις. Την ίδια ώρα ο κορμός των συνταξιούχων του ΙΚΑ και ΟΑΕΕ λαμβάνει πολύ χαμηλότερες συντάξεις ενώ οι χαμηλές συντάξεις του ΟΓΑ πρέπει να αξιολογούνται υπό το πρίσμα των χαμηλών εισφορών που έχει καταβάλλει η πλειοψηφία των συνταξιούχων του ταμείου. Ο Πίνακας 3 επιβεβαιώνει τη σχετική γενναιοδωρία των συντάξεων του δημοσίου, καθώς η αναλογία τους στις συνολικές δαπάνες είναι αισθητά μεγαλύτερη της συμμετοχής των συνταξιούχων του Δημοσίου στο σύνολο των συνταξιούχων. Το γεγονός ότι οι συνταξιούχοι του Δημοσίου και οργανισμών του ευρύτερου δημοσίου τομέα μετέχουν παραδοσιακά δυσανάλογα στις πρόωρες συνταξιοδοτήσεις, την ώρα που οι χαμηλές αλλά πολυάριθμες συντάξεις του ΟΓΑ καταβάλλονται αυστηρά σε πολλές άνω των 65 ετών, σημαίνει ότι στην πράξη οι νεότεροι συνταξιούχοι λαμβάνουν σημαντικά ψηλότερες συντάξεις από τους πιο ηλικιωμένους (Διάγραμμα 12).

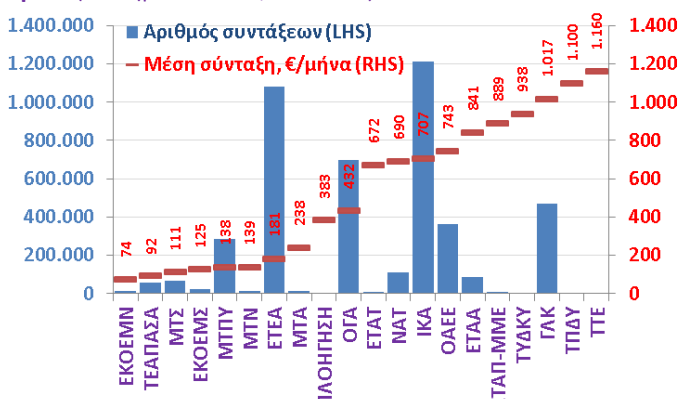
Αυτές οι βασικές παρατηρήσεις σημαίνουν ότι μια μεταρρύθμιση που θα στοχεύει στην περικοπή των συντάξεων όσων λαμβάνουν μεγάλες παροχές σε σχέση με τις εισφορές που έχουν καταβάλλει ενώ είναι ακόμα σε εργάσιμη ηλικία, πιθανώς με αντίστοιχα κίνητρα επιστροφής στην αγορά εργασίας για κάποια χρόνια, και παράλληλα προστασίας από τη φτώχεια των ηλικιωμένων ακόμα και μέσα στην κρίση ([Δελτίο 16/7/2015](#), [Δελτίο 27/8/2015](#)) είναι τεχνικά εφικτή. Συνεπώς θα ήταν επιθυμητό το πόρισμα να έχει δώσει μεγαλύτερη έμφαση στη διερεύνηση βασικών παραμέτρων μιας λύσης που να αξιοποιεί αυτή τη δυνατότητα εξοικονόμησης σημαντικών ποσών και παράλληλης ουσιαστικής ενδυνάμωσης της προστασίας των πραγματικά αδύναμων. Αλλά τουλάχιστον κατά την τεχνική επεξεργασία μια τέτοια προσέγγιση είναι απολύτως απαραίτητη για την επιτυχία και διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης ώστε οποιαδήποτε επόμενη μεταρρύθμιση στο ασφαλιστικό, δεν θα υπονομεύει την ανάπτυξη και απασχόληση στη χώρα.

Σε αυτό το πλαίσιο, προτάσεις για αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών κρίνονται στην σημερινή συγκυρία ανεδαφικές, καθώς θα επιτείνουν την ύφεση που είναι προ των πυλών, οδηγώντας σε αύξηση της ανεργίας. Θα πλήξουν, όμως, και την νόμιμη απασχόληση, δημιουργώντας ανταγωνιστικό μειονέκτημα στις πιο οργανωμένες επιχειρήσεις που δεν εισφοροδιαφεύγουν. Η μείωση των εισφορών από 1/7/2014 κατά 3,9 π.μ. (2,9 π.μ. στους εργοδότες και 1,1 π.μ. στους εργαζομένους) ήταν ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που οδήγησαν την οικονομία σε ανάκαμψη (1,4% αύξηση

Διάγραμμα 10: Αριθμός συνταξιούχων ανά είδος σύνταξης & μέσο εισόδημα από συντάξεις και ταμείο με κύριο όγκο συνταξιούχων στο κλιμάκιο μηνιαίου εισοδήματος από συντάξεις (Σύστημα «ΗΛΙΟΣ», Δεκ. 2014)

Διάγραμμα 11: Αριθμός συντάξεων & μέσο ύψος σύνταξης ανά ταμείο (Σύστημα «ΗΛΙΟΣ», Δεκ. 2014)

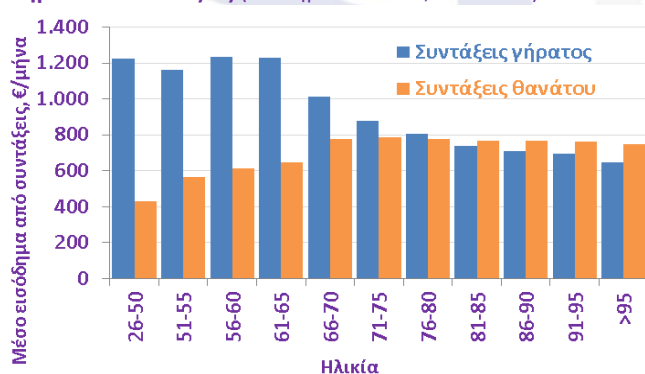
ΓΛΚ: Γενικό λογιστήριο κράτους, συντάξεις πρώην δημοσίων υπαλλήλων.

Πίνακας 3: Αναλογία συντάξεων και δαπάνης ανά ταμείο (Σύστημα «ΗΛΙΟΣ», Δεκ. 2014, επιλογή ταμείων με σημαντικά ποσοστά)

Ταμείο	Αριθμός συντάξεων	Δαπάνη για συντάξεις
ΜΠΠΥ	6,9%	1,7%
ΕΤΕΑ	23,9%	8,4%
ΟΓΑ	18,0%	13,0%
ΝΑΤ	2,4%	3,3%
ΙΚΑ	24,8%	36,8%
ΟΑΕΕ	6,5%	11,6%
ΓΛΚ	10,4%	20,5%

ΓΛΚ: Γενικό λογιστήριο κράτους, συντάξεις πρώην δημοσίων υπαλλήλων.

Διάγραμμα 12: Συνταξιούχοι ανά κατηγορία σύνταξης και μέσο εισόδημα από συντάξεις (Σύστημα «ΗΛΙΟΣ», Δεκ. 2014)

Σημ: στην ηλικία των 65 και άνω προστίθενται οι πολυάριθμοι συνταξιούχοι του ΟΓΑ που λαμβάνουν χαμηλές συντάξεις αλλά έχουν συνήθως συνεισφέρει ελάχιστες εισφορές.

του ΑΕΠ το β' εξάμηνο του 2014), με αντίστοιχη βελτίωση της απασχόλησης (κατά 1,6% στο β' εξάμηνο του 2014) και των πραγματικών μισθών (κατά 2,4% και 4,1% στο 3ο και 4ο τρίμηνο του 2014 αντιστοίχως).

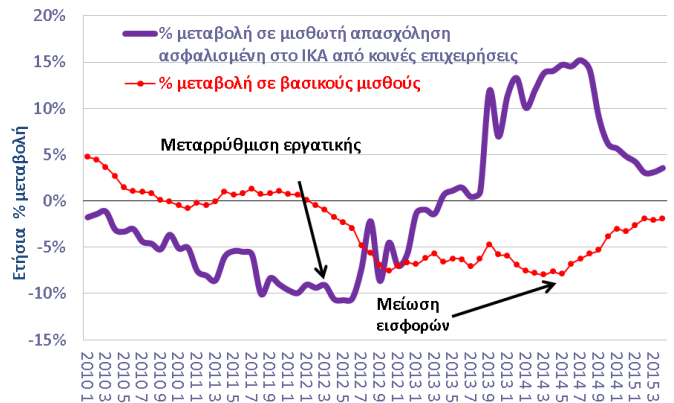
Η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων στην εργατική νομοθεσία που εφαρμόστηκε προς τα μέσα του 2012, οδήγησε σε μια ορατή ανακοπή της τάσης μείωσης της απασχόλησης που είχε εδραιωθεί από το 2010, επιβεβαιώνοντας ότι η ανάλυση που έκανε τον Αύγουστο του 2014 ο Μάριο Ντράγκι ([Ομιλία στο Jackson Hole](#)) για την Ισπανία εφαρμόζει και στην Ελλάδα. Αντίστοιχα, η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών το 2014, οδήγησε στην ανακοπή της τάσης ραγδαίας μείωσης των μισθών (Διάγραμμα 13). Τα μέτρα αυτά, εν μέσω βαθιάς ύφεσης, τελικά βοήθησαν τους μισθωτούς να διατηρήσουν ή και να βρουν δουλειές, και τους μισθούς να σταθεροποιηθούν.

Σημειώνεται ότι την περίοδο 2010-2014 οι οργανωμένες, μεγαλύτερες, επιχειρήσεις δεν μείωσαν μισθούς, δεν απέλυσαν μαζικά, δεν μετέτρεψαν την πλήρη απασχόληση σε, πραγματική η εικονική, μερική απασχόληση (Διάγραμμα 14). Αντίθετα, οι μικρότερες επιχειρήσεις έχοντας να διαλέξουν ανάμεσα σε αυτές τις επώδυνες λύσεις ή το λουκέτο, επέλεξαν την επώδυνη επιβίωση. Στοιχεία του ΙΚΑ για την πλήρη απασχόληση ανά μισθολογικό κλιμάκιο και μέγεθος επιχείρησης δείχνουν ότι οι μικρές επιχειρήσεις επέλεξαν αρχικά (έως τις 2012) τις απολύσεις και μετά τους νέους κατώτατους μισθούς (Διάγραμμα 15), αλλά και τη μερική απασχόληση, για να επιβιώσουν. Και ήταν αυτές ακριβώς οι συνθήκες που τους επέτρεψαν αργότερα (2014), να επεκτείνουν το επίπεδο απασχόλησης. Σήμερα που η απειλή της ύφεσης και της φοροκαταιγίδας πλανάται εκ νέου πάνω από τη χώρα, μια αύξηση στις ασφαλιστικές εισφορές θα τιμωρήσει όσους δεν απέλυσαν και δεν μείωσαν μισθούς και θα καταδικάσει σε θάνατο χιλιάδες μικρές επιχειρήσεις που κατάφεραν να επιβιώσουν.

Το μη μισθολογικό κόστος στην Ελλάδα είναι σήμερα από τα υψηλότερα στην Ευρώπη έχοντας μάλιστα τη χαμηλότερη δυνατή ανταποδοτικότητα. Η υπερφορολόγηση της μισθωτής εργασίας αποκαλύπτει σε όλο της το μεγαλείο στην περίπτωση του παντρεμένου μισθωτού με αποδοχές ίσες με 167% του μέσου μισθού και 2 παιδιά (μικτές αποδοχές με όλες τις εισφορές, €2.400 το μήνα). Η Ελλάδα του αφαιρεί σχεδόν το 60% του μισθού σε φόρους και εισφορές, σχεδόν 20 ποσοστιαίες μονάδες περισσότερο δηλαδή από τη Γερμανία και τον επιβαρύνει σχεδόν 70% περισσότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ! (Διάγραμμα 16). Αλλά και για τον μισθωτό με μέσες αποδοχές (μικτές αποδοχές με όλες τις εισφορές €1.440 το μήνα), η Ελλάδα έχει υψηλές ασφαλιστικές εισφορές ως ποσοστό των μισθών σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της ΕΕ. Οι ασφαλιστικές εισφορές στην Ελλάδα ήδη ξεπερνούν αυτές σε Ολλανδία, Φινλανδία, Ισπανία, Πορτογαλία και Ιταλία. Μόνο 3 χώρες έχουν αισθητά υψηλότερες εισφορές, στα επίπεδα φόρων και εισφορών για οικογένειες συγκριτικά με αυτές που είχε η Ελλάδα το 2014. Οι άλλες χώρες που έχουν αντίστοιχα υψηλές εισφορές είναι όλες χώρες με χαμηλότερη γραφειοκρατία, χωρίς ελέγχους στην κίνηση κεφαλαίων, με λιγότερη πολιτική αβεβαιότητα και τις οποίες εμπιστεύονται οι αγορές, πεδία στα οποία η χώρα μας υστερεί κατά πολύ. Η χώρα μας, αντιθέτως, έχει εξαιρετικές επιδόσεις στον φοροπρωταθλητισμό και αντίστοιχες αρνητικές επιδόσεις σε ότι αφορά στην απασχόληση και την ανάπτυξη.

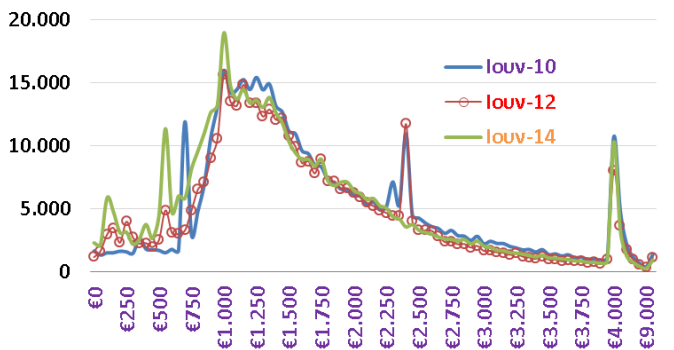
Η κατάσταση αυτή δημιουργεί αντικίνητρα στους εργοδότες για την πρόσληψη νέων εργαζομένων και στους εργαζομένους για την προσφορά εργασίας. Το αποτέλεσμα είναι να διογκώνεται η αδήλωτη εργασία και η αυτοαπασχόληση σε μία προσπάθεια να μειωθεί το εργατικό κόστος για τις επιχειρήσεις και να αυξηθεί το καθαρό εισόδημα για τους εργαζομένους. Το θύμα είναι, βεβαίως, η βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος, καθώς μειώνονται οι ασφαλιστικές εισφορές και αυξάνονται οι ανασφάλιστοι συμπολίτες μας, πέραν της μείωσης της βάσης επί της οποίας επιβάλλονται εισφορές κοινωνικής ασφάλισης λόγω διόγκωσης της ανεργίας. Η ζημιά, όμως, δεν σταματά στο ασφαλιστικό σύστημα. Επεκτείνεται και στο φορολογικό σύστημα, όπου μειώνεται η φορολογική βάση και αυξάνει η φοροδιαφυγή, με αποτέλεσμα την διόγκωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και την υπερφορολόγηση των συνεπών φορολογουμένων (επιχειρήσεων και ιδιωτών).

Διάγραμμα 13: Βασικοί μισθοί και απασχόληση σε κοινές* επιχειρήσεις. % ετήσια μεταβολή (ΙΚΑ, μηνιαίο δελτίο. Απρ. 2015)

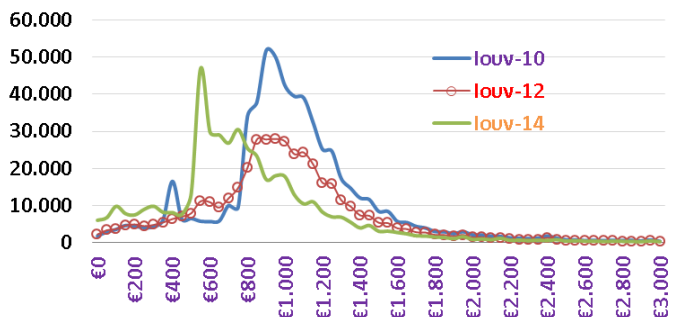

* Κοινές επιχειρήσεις: δεν περιλαμβάνουν τα οικοδομητικά έργα.

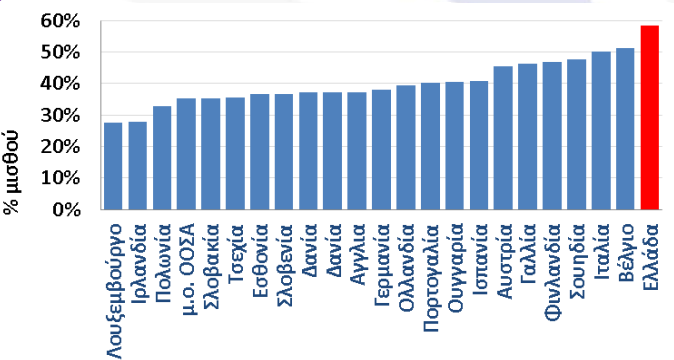
Διάγραμμα 14: Κατανομή μισθωτών σε κοινές* επιχειρήσεις με πάνω από 250 μισθωτούς, ανά κλιμάκιο βασικού μισθού. Ιούνιος 2010, 2012 και 2014 (ΙΚΑ, 2015)

Διάγραμμα 15: Κατανομή μισθωτών σε κοινές* επιχειρήσεις με έως 24 μισθωτούς, ανά κλιμάκιο βασικού μισθού. Ιούνιος 2010, 2012 και 2014 (ΙΚΑ, 2015)

Διάγραμμα 16: Φόροι και εισφορές για μισθωτό με 167% μέσου μισθού και 2 παιδιά (Πηγή: ΟΟΣΑ, 2014)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

Ενεργητικό € 435 δις 72% συνόλου*	Ίδια κεφάλαια € 58 δις 44% συνόλου*	Πωλήσεις € 77 δις 46% συνόλου*	Προ φόρων κέρδη € 2,4 δις** 44% κερδών***
Εργαζόμενοι 220.000	Μισθοί € 4,6 δις	Ασφαλ. εισφορές € 2 δις	Φόρος επί κερδών € 1,6 δις

* Άθροισμα δημοσιευμένων ισολογισμών ΑΕ και ΕΠΕ

** Άθροισμα κερδών και ζημιών όλων των επιχειρήσεων

*** Φορολογητέα κέρδη κερδοφόρων επιχειρήσεων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής.

Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

T: 211 5006 000

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation of Enterprises

168, Avenue de Cortenberg

B-1000 Bruxelles

T: +32 (02) 231 00 53

F: +32 (02) 732 35 70

E: main@sevbxl.be

Η Ελλάδα είναι
η οικογένειά μας.
Και στην
οικογένειά μας,
στεκόμαστε
πάντα δίπλα.

Στον Όμιλο FOURLIS, 65 χρόνια συμβάλλουμε στην ελληνική οικονομία και στηρίζουμε την ελληνική κοινωνία - ακόμα περισσότερο τώρα που το χρειάζεται πραγματικά. Με επενδύσεις που αγγίζουν τα €125.000.000 τα 5 τελευταία χρόνια, με χιλιάδες έλληνες μετόχους, με πάνω από 3.600 ανθρώπους που εργάζονται στις εταιρίες μας, και με ουσιαστικές ενέργειες κοινωνικής υπευθυνότητας, στεκόμαστε **δίπλα στην προσπάθεια της χώρας κάθε μέρα.**